

QARABAĞ REGIONUNDA XARICI INVESTISIYALARDAN ISTIFADƏNİN PRIORITETLƏRİ

*Qurbanzadə Qurban Afiq oğlu
Mingəçevir Dövlət Universiteti*

Azərbaycanın milli iqtisadiyyatının investisiya mühiti və xarici investisiyaların cəlb edilməsi dövlət səviyyəsində hazırlanan, ölkə iqtisadiyyatının mövcud tələbləri ilə ölçülən, xüsusən, son vaxtlar işğaldan azad olunan ərazilərimizi hərtərəfli bərpa etmək istiqamətində investisiya siyasətinin düzgün reallaşdırılması ön sıraya çıxarılmışdır. Bu mənada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 4 yanvar 2021-ci il tarixli Fərmanı ilə “Qarabağ Dirçəliş Fondu” adlı publik hüquqi şəxsin yaradılması olduqca düzgün qərar hesab edilir. Əsas məqsədi işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və yenidən qurulması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə investisiyaların cəlb edilməsini, bu sahədə dövlət-özəl investisiya əməkdaşlığının inkişafını təmin edən, eləcə də xarici və daxili investisiyaların cəlb edilməsi ilə bağlı zəruri təşviqat işlərini həyata keçirməkdir. Bütünlükdə, ölkənin milli iqtisadiyyatının inkişafına ayrılıqda isə Qarabağ regionunun iqtisadi bərpasına və yenidən qurulmasına təkan verən, bir növ hərəkətverici qüvvə kimi formalaşan emal sənayenin prioritet sahələrinin həyat fəaliyyətinə xarici investisiyaların cəlb edilməsi təmin edilməlidir. Qarabağ iqtisadiyyatının müxtəlif sahələri üçün yeni tələblər yaradır, kompleks və sistemli tədbirlər tələb edir. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin müasirləşdirilməsi, müasir texnologiyalar əsasında yenidən qurulması, istehsal sahələrinin əlavə dəyər yaratmaq qabiliyyətinin potensialından səmərəli istifadə edilməsi problemləri də coxdur. Şübhəsiz ki, bütün bu problemlərin həlli regionda bərpa və quruculuq işləri ilə yanaşı institusional və iqtisadi islahatların sürətləndirilməsini və bununla əlaqədar olaraq iri miqyaslı investisiyaların və xüsusən də xarici investisiyaların daha intensiv cəlb edilməsini tələb edir. Bu amilləri nəzərə alaraq, qlobal iqtisadi çağırışlar kontekstində investisiya mühitinin səviyyəsinin qiymətləndirilməsi meyarlarının təkmilləşdirilməsi və yenilənməsi yolu ilə investisiya fəallığının artırılması, xüsusən də xarici investisiyaların daha fəal cəlb edilməsinin təmin edilməsi üçün əlavə imkanlar yaratmaq mümkündür. Formalaşacaq Qarabağ iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrinə uzun müddətli investisiyaların cəlb edilməsinə yeni təcrübi yanaşmaları müəyyən etmək, ənənəvi təcrübələrin yenidən qurulmasını təmin etmək lazımdır. Bərpa və yenidənqurma proseslərinin müasir aspektlərinə yanaşaraq, bu proseslərə təsir edən çoxsaylı amilləri sistemli şəkildə öyrənmək, onların miqyasını müəyyən etmək, Qarabağ regionun iqtisadi inkişafının prioritetlərinə diqqət yetirmək, inkişaf istiqamətlərini proqnozlaşdırmaq və s. zəruridir.

Qarabağda aparılan yenidənqurma və bərpa işlərinin ən mühüm hissəsi ərazilərin elektrik enerjisi ilə təminatı, bərpa olunan və yeni enerji mənbələrinin yaradılmasıdır. Göründüyü kimi, işğaldan azad edilmiş ərazilərə kütləvi qayıdışların təmin edilməsi milli prioritetlər sırasına yüksəldilib. İşğaldan azad edilmiş torpaqlara bu cür yanaşma onun Azərbaycan dövləti üçün nə qədər önəmli olduğunu göstərir.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi, dövlət sərhədlərinin bərpası Azərbaycan xalqının ötən əsrdə əldə etdiyi ən böyük hərbi və diplomatik qələbə idi. Qələbənin əbədi olması öz doğma yurdlarından didərgin düşmüş insanların geri qayıtmasını tələb edir. Bu Böyük Qayıdış işğaldan azad edilmiş ərazilərin davamlı məskunlaşması və bu ərazilərin ölkənin iqtisadi fəaliyyətinə yenidən inteqrasiyası üçün əsas olacaq. Qarabağ bölgəsində beynəlxalq və regional yeni nəqliyyat-logistika infrastrukturunun bərpası və yaradılması ölkənin dünya bazarlarına çıxış imkanlarının genişləndirilməsi ilə yanaşı, işğaldan azad edilmiş ərazilərin inkişafında mühüm rol oynayacaq. İşğaldan azad edilmiş ərazilərə qayıdan vətəndaşlarımızın təhlükəsiz həyatı təmin edilməli, bu rayon ölkənin ən abad guşələrindən birinə çevrilməlidir. Bu, işğaldan azad edilmiş ərazilərin Azərbaycanın digər əraziləri ilə tam inteqrasiyasını təmin etməyin yeganə yoludur.

Iqtisadi inkişaf modeli çərçivəsində işğaldan azad edilmiş Qarabağ torpaqlarında iqtisadi modelin əsas prinsiplərinə əsaslanan alternativ maliyyə kanallarından istifadə bu günün aktual məsələsidir. Bu gün dünyanın 92-dən çox ölkəsində aktivləri 3,2 trilyon dollar olan və illik artım tempi 10-15% olan 300-dən çox İslam maliyyə institutu fəaliyyət göstərir. Şirkətlərin Qarabağa sərmayə qoyması üçün İslam maliyyə alətlərinin seçilməsi onları ənənəvi maliyyənin yüksək xərclərindən və təzyiqlərindən xilas edəcək və investisiyaların inkişafı üçün alternativ maliyyə mənbəyi təmin edəcək. Bu kontekstdə Malayziya və Fars körfəzi regionunun təcrübəsini öyrənmək, Qarabağ üçün müvafiq infrastruktur və investisiya modellərinin hazırlıq mərhələsi gedir. İslam bankçılığı sahəsində 40 illik təcrübəyə malik Türkiyə ilə əməkdaşlıq iki ölkə arasında qardaşlıq münasibətlərini də gücləndirəcək. İslam iqtisadiyyatına artan marağı cilovlamaq üçün bu təcrübələrdən yararlanmaq olduqca vacibdir.

Ədəbiyyat :

1. Aslanzadə İ.A. Investisiya layihələrinin təşkili və idarə olunması. Bakı 2000.
2. Əlirzayev Ə.T. Azərbaycanda sahibkarlığın inkişaf problemləri və həlli yolları, nəzəriyyə və təcrübə. Bakı 2000.
3. Tam Mətn Məruzələr Kitabı. URL: <https://conferences.az/uploads/file/>